

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Arrest nr. 129/2023 van 21 september 2023 van het Grondwettelijk Hof over het beroep tot vernietiging van de artikelen 3 en 4 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 15 juli 2022 “tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018”, ingesteld door de heer Inti De Bock e.a. – rolnummer 7903

1. Voorgeschiedenis

Middels het decreet van 15 juli 2022 “tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018” werd het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, gewijzigd met het oog op de organisatie van de uitrol en het beheer van digitale watermeters in Vlaanderen, alsook van het beheer en de verwerking van de data die in het kader van de verdere digitalisering en de uitrol verzameld worden. In tweede orde regelt het decreet van 15 juli 2022 “tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018” eveneens het beheer en de verwerking van de overige data die in het kader van de in dit decreet omschreven activiteiten verzameld worden.

Via het decreet van 15 juli 2022 “tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018” werden onder meer:

- een aantal definities gewijzigd en een aantal nieuwe definities ingevoegd in artikel 2.1.2 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 (artikel 3 van voormeld decreet van 15 juli 2022).
- twee paragrafen ingevoegd in artikel 2.2.2 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 (artikel 4 van voormeld decreet van 15 juli 2022).

Het decreet van 15 juli 2022 “tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018” werd op 13 september 2022 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en trad op 23 september 2022 in werking.

2. Procedure

Bij verzoekschrift dat aan het Grondwettelijk Hof is toegezonden op 23 december 2022 en ter griffie is ingekomen op 26 december 2022, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 3 en 4 van het decreet van 15 juli 2022 “tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018”, door de heer Inti De Bock, mevrouw Vera De Moor, de heer Ilias Sfikas, de heer Jean Albert Solon en mevrouw Marleen Verbruggen. Die zaak werd ingeschreven onder nummer 7903 van de rol van het Grondwettelijk Hof.

De verzoekers, waarvan een aantal claimden elektrohypersensitief te zijn, voerden als enig middel een schending van de artikelen 10, 11 en 23, derde lid, 4^o, van de Grondwet in samenhang gelezen met het rechtszekerheids- en het vertrouwensbeginsel aan. Zij vochten eerder ook al onder meer een aantal artikelen van het decreet van 26 april 2019 “tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitrol van digitale meters en tot wijziging van artikel 7.1.1, 7.1.2 en 7.1.5 van hetzelfde decreet” en artikel 2 van het decreet van 4 juni 2021 “tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de plaatsing van een elektronische meter zonder communicatiemiddel en het vermijden van het meermaals aanrekenen van elektriciteitsdistributienettarieven voor het gebruik van het elektriciteitsdistributienet” bij het Grondwettelijk Hof aan (zie GwH 14 januari 2021, nr. 5/2021 en GwH 20 oktober 2022, nr. 133/2022).

De griffier van het Grondwettelijk Hof heeft bij aangetekende brief met ontvangstbewijs van 10 januari 2023 de Vlaamse Regering in kennis gesteld van voormeld beroep tot vernietiging en van de mogelijkheid om binnen de vijfenveertig dagen na ontvangst van deze kennisgeving een memorie bij het Grondwettelijk Hof in te dienen.

De omzendbrief VR 2009/23 van 16 januari 2009 betreffende het Grondwettelijk Hof bepaalt dat, als een decreet van het Vlaams Parlement in het geding is, de Vlaamse Regering altijd een memorie indient. Meester Bart MARTEL met kantoor te 1050 Brussel, Louizalaan 99, werd dan ook aangesteld teneinde de belangen van de Vlaamse Regering te verdedigen in deze zaak.

3. Arrest nr. 129/2023 van 21 september 2023

Het Grondwettelijk Hof heeft zich op 21 september 2023 uitgesproken over voormeld beroep tot vernietiging bij wege van arrest nr. 129/2023.¹

Het Grondwettelijk Hof vat het enige middel van de verzoekende partijen als volgt samen:
“De verzoekende partijen voeren een middel aan dat is afgeleid uit de schending, door de artikelen 3, 2^o, 3^o en 6^o, en 4 van het decreet van 15 juli 2022, van de artikelen 10, 11 en 23, derde lid, 4^o, van de Grondwet, in samenhang gelezen met het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel, doordat de bestreden bepalingen, zonder overgangsregeling, tot gevolg hebben dat de abonnees van de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk aan de elektromagnetische straling van de draadloze digitale watermeter worden blootgesteld”.

Het Grondwettelijk Hof stelt vervolgens vast dat artikel 2.2.2, § 2/1, eerste lid, van het decreet van 18 juli 2003, zoals ingevoegd bij het bestreden artikel 4, voorziet in de verplichte installatie van digitale watermeters in alle aftakkingen waar dat technisch mogelijk is, maar dat uit de definitie van “digitale watermeter”, vervat in artikel 2.1.2, 5^o/1, van het decreet van 18 juli 2003, zoals ingevoegd bij het bestreden artikel 3, niet kan worden afgeleid dat het communicatiemiddel waarmee de digitale watermeter is uitgerust, en dat toelaat om gegevens lokaal en op afstand uit te lezen en te ontvangen, draadloos dient te communiceren. Het decreet van 15 juli 2022 verzet zich aldus niet tegen de installatie van een bekabelde digitale watermeter die geen elektromagnetische straling

¹ De griffier van het Grondwettelijk Hof heeft bij aangetekende brief met ontvangstbewijs van 3 oktober 2023, die werd ontvangen op 4 oktober 2023, en bij e-mail van 4 oktober 2023 de Vlaamse Regering officieel in kennis gesteld van arrest nr. 129/2023 van 21 september 2023 van het Grondwettelijk Hof.

² In hun memorie van antwoord hebben de verzoekende partijen immers aangegeven dat hun beroep, wat het bestreden artikel 3 betreft, beperkt is tot de in de punten 2^o, 3^o en 6^o van die bepaling vervatte definities van een watermeter.

produceert. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt niettemin dat er op dit ogenblik geen bekabelde digitale watermeters op de markt zijn en dat er, behoudens de klassieke analoge watermeter (die geen communicatiemiddel bevat dat toelaat om gegevens lokaal en op afstand uit te lezen en te ontvangen), geen alternatieven voorhanden zijn voor een draadloze digitale watermeter.

Het Grondwettelijk Hof oordeelt vervolgens – met verwijzing naar zijn arresten met nummers 162/2020 van 17 december 2020 en 5/2021 van 14 januari 2021 betreffende de uitrol van slimme gas- en elektriciteitsmeters in Brussel respectievelijk de uitrol van digitale energiemeters in Vlaanderen – dat de mogelijke blootstelling aan elektromagnetische straling voor de categorie van personen die daardoor een gezondheidsrisico lopen een aanzienlijke achteruitgang kan betekenen van het bestaande beschermingsniveau inzake een gezond leefmilieu. Voor personen die gevoelig zijn aan elektromagnetische velden kan het immers noodzakelijk zijn om de blootstelling daaraan reeds bij aanvang zoveel mogelijk te beperken.

Volgens het Grondwettelijk Hof is de door de bestreden bepalingen veroorzaakte aanzienlijke achteruitgang van het bestaande beschermingsniveau inzake een gezond leefmilieu evenwel – rekening houdend met de te dezen aan de decreetgever toekomende beoordelingsbevoegdheid, met het feit dat een watermeter die via bekabeling communiceert op dit ogenblik niet beschikbaar is en met het feit dat de straling veroorzaakt door draadloze digitale watermeters minimaal is – redelijk verantwoord door de door de decreetgever nagestreefde doelstellingen van algemeen belang, zijnde doelstellingen inzake volksgezondheid (het snel detecteren en communiceren van terugstroom van mogelijk vervuild water in het leidingnet en dus terugstroom in het leidingnet die de gezondheid van meerdere personen in gevaar kan brengen), doelstellingen die betrekking hebben op het duurzaam watergebruik en op het duurzaam beheer van de waterbronnen en sociale doelstellingen. Mede gelet op het minimale stralingsgehalte veroorzaakt door draadloze digitale watermeters, vermocht de decreetgever te dezen aldus van oordeel te zijn dat het belang van de abonnee die aanspraak wil maken op een watermeter zonder stralingsgehalte in de huidige stand van de wetenschap en van de techniek niet opweegt tegen de belangen verbonden aan de door hem nagestreefde doelstellingen.

Het Grondwettelijk Hof preciseert wel dat, aangezien – zoals reeds geoordeeld bij voormelde arresten met nummers 162/2020 en 5/2021 – voor een aanzienlijke achteruitgang van het bestaande beschermingsniveau inzake een gezond leefmilieu veroorzaakt door de mogelijke blootstelling aan elektromagnetische straling uitgaande van digitale meters geen redelijke verantwoording bestaat wanneer de elektromagnetische straling eenvoudig kan worden weggenomen door te voorzien in de mogelijkheid van een communicatie via bekabeling in plaats van een draadloze communicatie, de in artikel 2.2.2, § 1/1, derde lid, en § 2/1, derde lid, van het decreet van 18 juli 2003, zoals ingevoegd bij het bestreden artikel 4, aan de Vlaamse Regering verleende machtiging in die zin dient te worden begrepen dat de Vlaamse Regering ertoe is gehouden om, zodra watermeters beschikbaar zouden zijn die via bekabeling communiceren, te voorzien in een recht voor de abonnees van de exploitanten van een openbaar waternetwerk om te kiezen voor de plaatsing van een dergelijke digitale watermeter.

Het Grondwettelijk Hof besluit dan ook dat, in zoverre het is afgeleid uit de schending van artikel 23, derde lid, 4°, van de Grondwet, het enige middel, onder voorbehoud van voormelde precisering, niet gegrond is.

Het Grondwettelijk Hof besluit tevens dat, in zoverre het enige middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel, het niet voldoet aan de vereisten van artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, aangezien de verzoekende partijen immers niet op een duidelijke en ondubbelzinnige wijze uiteenzetten in welke zin de bestreden bepalingen een verschil in behandeling in het leven zouden roepen, welke categorieën van personen zouden dienen

te worden vergeleken en in welke zin die bepalingen afbreuk zouden doen aan het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel, en het derhalve niet ontvankelijk is.

Het Grondwettelijk Hof verwerpt om die redenen dan ook voormeld beroep tot vernietiging onder voorbehoud van voormelde precisering.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

- Bijlage: Arrest nr. 129/2023 van 21 september 2023 van het Grondwettelijk Hof